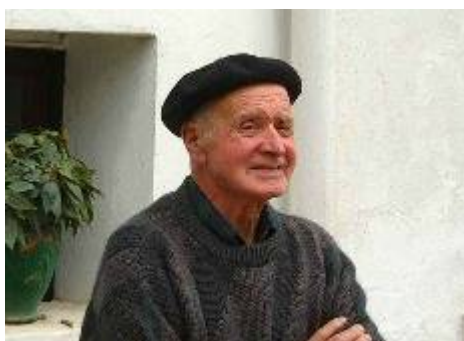

Mariano Elustondo Aizpiri

*Elgoibar,
Gipuzkoa
(1912-2007)*

Aurkibidea

Biografia

Sallobente-Ermuaran bailarako Marigorta (Maiorta) baserrian jaio zen. 31 urte zituela, Uparitzagabekoa baserriko Gloria Maiztegirekin ezkondu zen, eta ordutik, bertan bizi izan. Zortzi anai-arrebaren artean gazteena zen Mariano. Lanari dagokionez, 1939. urtean, gerratik bueltatzerakoan, forjan hasi zen lanean, eta bertan lau urte igaro zituen. Urazandiko fundizioa zabaldu zutenean, ordea, bertara joan zen lanera, eta bere bizitzako 36 urte hantxe eman zituen lanean.

Zintak

EGB-010

- **Proiektua:** Elgoibartarren esanetan
- **Elkarrizketatzailea(k):** Leon, Jabi - Tarragual Ulazia, Oihana
- **Data:** 2001-12-14
- **Iraupena:** 112 min
- **Euskarria:** Mini Disc
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane
- **Transkribatzailea(k):** Irisarri, Estitxu

Pasarteak

1. Ermuaran-Sallobente auzoko taberna eta denda

- **Erref:** EGB-010/001
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:02:35
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

<p>Ermuaran-Sallobente auzoko Maiorta baserrian jaio zen 1910ean eta bertan bizi izan zen ezkondu artean. Sallobaneten behar-beharrezkoak ziren gauzak erosteko dendatxo bat zegoen. Taberna eta jantokia ere bazeuden bertan.</p>

Transkripzioa

- Zu akordatzan al zea nun ta noiz jaixo ziñan?
- Noiz jaixo nintzan nola akordauko naiz ba ni, hori gauza zailla da, e! Maiortan jaixo nitzan ni, "caserío Maiorta".
- Maiorta?
- Bai. Hortxe goratxuaon dao hori.
- San Lorentzo baillaran?
- Bai, bai. Hantxe jaixo nitzan ta...
- Oin dala larogeita bederatzi urte, ez?
- Bai. Ta hantxe hazi ere bai.
- Ta gero nun bizi izan ziñan, han ere bai?
- Bertan bizi hona etorri... ezkondu artian.
- Orduan, ezkondu arte...
- Han.
- Han bizi izan ziñan ta ezkondu ziñanian, hona.
- Ezkondu nintzanian, hona.
- Zenbat urtekin ezkondu ziñan? Jakitzeko pixkat hona zenbat urtekin etorri ziñan.
- Hogeita hamaika urtekin.
- Hogeita hamaika urtekin. Oso ondo. Gogoratzen al dezu orduan, San Lorentzon dendarik edo bazauan?
- San Lorentzon? Bueno, San Lorentzon zauan...
- Umia ziñanian, e!
- Bai, bai. Umia, eskolan-ta San Lorentzon ibiltzen giñan gu. Ba zauan, ze esango dizut ba, mostrador bat zauan, ezta? Ta handikan zerbitzen zeben.

Hola denda... denda zerik, e... espezialik ez, e! Biharreneko gauza batzuek egoten zian han, bai.

- Bihar, bihar-biharrezkuak zian gauzak?
- Bai. Gauzak e... egoten zian han [denda guztian] ardaa ta holako gauzak egoten zian.
- Ta nun zauan, San Lorentzon?
- San Lorentzon bertan.
- Bertan, hango etxian?
- Eon, eonda zaude San Lorentzon?
- Bai, egonda nao.
- Ba atian sartu eta eskubira bertan dao. Lehelengo atia da hori zeori; oin, gaur ez dakit nola egongo dan. Ta han zauan ta...
- Frontoian onduan dauan etxia [han oin tabernia...]?
 - Bai, frontoira... handitxikan bidian. Hantxe zauan hori dendiori edo ardandegixori, hantxe zauan.
 - Ta ze saltzen zebe? Akordatzan zea?
 - Saltzen zebe ba... gero tabernia zauan han. Ta tabernia [klaro] komedora ezkertera. Barrura sartzen aurrera komedora eta han jendiak e... jan edo zertzen zaban. Bai, taberna ona. Bai, hantxe, San Lorentzon.
 - Eta tabernia orduan esan diazu ere bazauala?
 - Bai.
 - Taberna bakarra.
 - Tabernia bai.
 - Hantxe.
 - Han ez zauan beste... oin, gaur e... soziedadia ta badaude, baiña orduan bakar-bakarra, e! Bakarra.

2. Jaietan udare, karamelo eta erroska saltzaileak

- **Erref:** EGB-010/002
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:02:35. **Bukatu:** 00:03:50
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

<p>San Lorentzo jaiak Sallobenten. Bizkaitik jende asko etortzen zen udareak saltzera. Karameloak saltzera ere etortzen ziren, baita mendi-erromerietara ere. Erroskak.</p>

Transkripzioa

- Ta festak, jaixak, umetan, gogoratzen zera? Umetan, e!
- Bai.
- Sallobenteko jaixak.
- San Lorentzoko jaixak, bai.
- Zelakuak izaten zian?
- Ba ze esango dot ba, orduan halakotxiak usatzen zian-ta... Ba erromerixia izaten zan. Erromerixia. Eta gero, berriz, e... lehen, e... asko etortzen zian zeretik, Bizkai aldetikan e... horrek udari-edo madari-edo horrek saltzera. Ta harek egoten zian illaran ta bertakuak ere bai, basarri batzuetakuak. Eta, badakizu, mutil-koskorak eta haretzek erosi ta... ostian karameluak. Karamelaruak ere ba... hemenguak ibiltzen zian, karamelaruak hamenguak, e... zuek ez zenduen ezautuko, Luis "Narru" ta izaten zian

harek, han karameluekin juten zianak. Eruten zebe zer batekin, mando edo kaballo batekin eruten zittuen ta baitta igual, gaiñera, mendi-erromerixetara be igual juten zian harek! Irukurutzetako puntara be bai. Bai. Ta holaxe.

- Ya.

- Ta erroskak. Erroskak eta... Erroskak Mendarokuak.

- Bai, Mendaroko erroskillak.

- Bai, [...] ez dakit zer, gaiñera erroskeria. "Bizcochos de Mendaro".

3. Aita gazterik etorria Maiorta baserrira

- **Erref:** EGB-010/003
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:03:50. **Bukatu:** 00:05:40
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Aita ez zen elgoibartarra, baina zortzi urte inguru zituela etorri omen ziren Maiorta baserrira. Zortzi anai-arreba ziren eurak, baina kanpotik ekarritako beste bi ume ere hazi zituzten. Bera zen gazteena; bere aurreko anaia pulmoniarekin hil zen.</p>

Transkripzioa

- Familixia zuria ere elgoibartarra izan da?
- E?
- Elgoibartarra familixia, zuria?
- Familixia bai.
- Bai?
- Bai. Aitta e... ez zan elgoibartarra izango, baiña zortzi urtekin-edo etorri ziala hara baserrira, ta ba bestiok, berriz, anaixok eta arreboak danak e... bertakuak.
- Han e... umetan, e... baserrixan, jaixo ziñan baserrixan, zeintzuk bizi ziñaten? Aitta ta ama...?
- Aitta ta ama ta beste... zenbat esango dizut? zortzi giñan gu.
- Zortzi anai-arreba?
- Bai ta bat hil ein ei, nere aurrekua, nik ez naban ezautu, baiña hil ein ei zan hiru hillabetekin-edo pulmonixan. Gero beste bi hazi zian kanpokuak.
- Bi etorri zian kanpokuak?
- Kanpokuak, oseake, haren lugarrerako ekarri zebe bat. Ta gero, haura txikixa zauala, beste bat etorri zitzakuen hareri ta gero bi hazi zian.
- A, ya.
- Bi hazi zian. Asike, ba, zortzi ta bi hamar.
- Hamar, edarki. Orduan esan dozu bat pulmonixiakin hil zala? Hiru hillabetekin-edo.
- Bai. Hiru hillabete uste dot zittuala harek. Esaten debenez, e? Ni baiño zaharraua zan ta nik ezin haren berririkan zertu.
- Aitton-amonak zuekin bizi zian?
- Aitta ta ama bai.
- Aitton-amonak.
- Aittitta-amonak, nik aittitta justu-justuan ezautu naban; amama ez, berriz.
- Anai-arreben artian, zenbagarrena ziñan zu?
- Gaztena. Gaztena ta hurrenguari sei urte.

4. Maiorta baserriaren deskribapena

- **Erref:** EGB-010/004
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:05:40. **Bukatu:** 00:07:25
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Maiorta baserria nolakoa zen. "Sala" deitzen zitzaion gela handia zuen eta gero beste 4 gela zituen. Nola banatzen ziren lo egiteko. Etxeko atea ez zen inoiz giltzarekin ixten, trankarekin ixten zen.

Transkripzioa

- Garai hartan zelakua zan zuen baserrixa, etxia, zelakua zan?
- Zelakua? Basarrixak ohi dian modukua-edo... basarri haundixa zan, e! Ta da haura basarrixa, baiña basarrixak ohi dian modukua.
- Habitaziak ta hola, akordatzen zea zenbat zazkazen?
- Bai, habitaziak zaukazen harek e... bat, bi, hiru, lau, bost habitazio zaukazen harek, bai.
- Ta gutxi gorabehera zenbatek eitten zenduten lo bakoitzian, bik-edo? Bi

edo hiruk?

- Bueno, guk e... mutil-koskorrok edo zerak, eitten genduan ba, kuarto bat, salia esaten zitzakona, haundixa zauan, haundixa, baiña, e! Ta hiru ohe zeuden han ta ba, bakoitzian bi-edo, han eitten genduan ta [...]
- matrimoniak e... Nere anaixa ere ezkondata zauan ta han, harek beste kuarto baten; eta bestia, aitta ta ama beste baten. Bai.
- Ederki. Etiketk ateratzen ziñatenian edo aitta ta ama ateratzen zianian, giltzez ixten zittuzten e...
- Bai zera! Bai zera! Ezta pentsau ere!
- Ez gaur egunian bezela, ezta?
- Buuu... Ezta pentsau ere ez! Bai, orduan ibiltzen zan ijitua asko, asko e! Gaur bat ez dabil.
- Giltzik bazauan ala ixteko?
- E?
- Klaro.
- Atiek ez zeuken, lehengo atiek ez zeuken giltzik.
- Klaro.
- Giltzik e... bakarren batzuk bazaukezen giltzak, baiña ez zan ateik ixten. Ta gero ba itxitzen zan ataiko atia eta gero zaukan e... geuk zertzeko burdiña bat zaukan hola [pasau]. Hari atzaparrakin geuk e... zabaltzen genduan haura.
- Ta gero burdin hori ze sartzen zan zulon baten-edo?
- Bai, zulo... trankia zan, ezta?
- Bai, trankia.
- Trankia. Ta harek eusten zion.

5. Lehen errespetu handiagoa jende nagusiari

- **Erref:** EGB-010/006
- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 00:09:00. **Bukatu:** 00:09:30
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Lehen jende nagusiari askoz errespetu gehiago zitzaion.

6. Sallobenteko eskolan hasi eta beste hainbat irakaslerekin ibilia

- **Erref:** EGB-010/007
- **Iraupena:** 0:03:35. **Hasi:** 00:09:30. **Bukatu:** 00:13:05
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

10 urte zituela hasi zen Sallobenteko eskolan. Gero esneak kalera eramanez kalera hasi zen eskolara, don Erasmoren gana. Don Erasmoren eskola non zegoen. San Lorentzoko eskola elizako ganbaran zegoen. 50 umetik gora juntatzen ziren eta neska eta mutilak denak batera ibiltzen ziren. Irakaslea Silibistro Ansola zen, Txanbolintarren aitona. Euskaraz egiten zien irakasleak,

baina erdaraz ikasteko eraztunaren zigorra izaten zuten. Goiz eta arratsalde ibiltzen ziren eskolan. Irakurtzen, ikasten eta dotrina ikasten zuten gehienbat.

7. Gau-eskoletan Sallobenten bertan eta Mokoroa baserrian ikasten

- **Erref:** EGB-010/008
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:13:05. **Bukatu:** 00:15:25
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Baserrian askotan lanak egoten ziren egiteko. Bera zenez etxeko gazteena lan txiki guztiak berak egin behar eta ezin izaten zen eskolara joan. Orduan gau-eskolara joaten zen, Sallobenten bertan. Beste negu bat Mokoroa baserrian pasa zuen ikasten. Oporrik ez zuten izaten. Irakaslea jaietan danbolina jotzen ibiltzen zen.</p>

8. Elgoibarko eskolak: mojena, don Erasmorena, eskola publikoa...

- **Erref:** EGB-010/009
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:15:25. **Bukatu:** 00:17:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

<p>Piper egiten zuen neska bat izan zuten eskolan. Txangoak zer ziren ere ez zekiten. Erdarazko liburuak erabiltzen zituzten eskolan: eskuizkribuak, kadona... Irakasleak euskaraz egiten zien, beraiek ez zekiten gaztelaniaz eta. Elgoibarren zeuden eskolak: ospitalean mojena, Erasmo irakaslearen eskola, Plaza txikiko eskolak</p>

9. Igandetan erromeria Sallobenten; taberna

- **Erref:** EGB-010/010
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:17:45. **Bukatu:** 00:19:05
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Sallobenten taberna bakarra ezagutu du beti; elkarte geroago jarri zuten. Orain elkarte dagoen lekuan lehen baserriko korta zegoen. Igandetan erromeria egoten zen Sallobenten. Gurutzetan eta Kaminerokoan ere egiten ziren erromeriak.

10. Tabernak; "erdikia" edo osoa edaten zen

- **Erref:** EGB-010/011
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:19:05. **Bukatu:** 00:21:35
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

<p>Jaiak zirenean kalera ere joaten ziren, baina bestela asko ez. Kaleko tabernak: Errezabalenekoa (Maalan), Etxegiñanekoa… Etxagiñanekoa tabernaren inguruko azalpenak. Txarridunenekoa geroagokoa da, lehen perratokia zegoen bertan. Tabernetan "erdikia" (edalontzi erdia) edo osoa edaten zen orduan. Neska-mutilak ibiltzen ziren kuadrillan, baina neskak ez ziren tabernetan sartzen.</p>

11. Auzoko neska-mutilak elkarrekin

- **Erref:** EGB-010/012
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:21:35. **Bukatu:** 00:23:20
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

<p>17 urte ingurura arte auzoan bertan ibiltzen ziren neska-mutilak kuadrillan. Hortik aurrera hasi ziren hona edo hara joaten. Elgoibarko beste auzoetara ez ziren asko joaten, Gurutzetara eta Madariagara bakarrik. Madariagan ezin zen dantza lotuan egin.</p>

12. Egunez festa; angelusa jotakoan etxera

- **Erref:** EGB-010/015
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:24:45. **Bukatu:** 00:25:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Beste herrietara ez ziren asko joaten, bide egokirik ere ez zegoelako. Oinez joan behar izaten zen eta urruti geratzen zitzaizkien leku asko. Orduko festak egunez izaten ziren eta iluntzean angelusa jotzen zuenean etxera. Madariagako erromeriara ere arratsaldean joaten ziren.

13. Orduko janzkera eta arropa-dendak

- **Erref:** EGB-010/016
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:25:45. **Bukatu:** 00:28:30
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)

Laburpena:

<p>Orduan erabiltzen zituzten arropak. Baserrian lanerako arropa bat erabiltzen zen. Erromeriatarako edo kalera joateko arropa antzekoa erabiltzen zen eta baita domeketan mezara joateko ere. Abarketak erabiltzen zituzten eta bata zapatak ere. Abarketak segituan apurtzen ziren. Kaleko arropa dendak: Karkizanonekua, Munaundinekoa... Munanundinekoa non zegoen. Lehen gaur egun baino alde handiago zegoen aberats eta pobreagoen artean.</p>

14. Dutzarik ez etxean; ile-apaindegi eta orrazkerak

- **Erref:** EGB-010/017
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:28:30. **Bukatu:** 00:30:25
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Orazkerak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Dutzarik ez zuten etxean, nahiz eta ur asko eduki. Lehenago ur bila urrutira joan behar izaten zuten. Berak ez du hori ezagutu, baina buru gainean ekartzen omen zuten lehenago ura ontzietan. Gizonezkoak kalera joaten ziren ilea moztera; bera nora joaten zen. Emakumeek ez zuten ilerik moztzen lehenago, mototsa egiten zuten.

15. Sallobenteko erromerian ezagutu zuen emaztea

- **Erref:** EGB-010/018
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:30:25. **Bukatu:** 00:32:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Sallobenteko erromerian ezagutu zuen emaztea, hau ere auzokoa zen eta. Berak 27 urte zituen eta emazteak 17. Lau urteren ostean ezkondu ziren. Erromeriatan elkartzen ziren bikoteak orduan eta neska-laguntzea egiten zen gero neskari etxera lagunduz.

16. Baserritarrak ez ziren zinera joaten

- **Erref:** EGB-010/021
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:34:50. **Bukatu:** 00:36:05
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Sindikatoaren ondoan zegoen lehenago zine zaharra eta gerora Odeon zinea egin zuten. Maalako Kapitola berriagoa da. Bera ez zen joaten zinera eta ezta bere lagunak ere. Baserritarrak normalean ez ziren zinera joaten.

17. Orduko egunkariak

- **Erref:** EGB-010/023
- **Iraupena:** 0:00:35. **Hasi:** 00:37:45. **Bukatu:** 00:38:20
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea

Laburpena:

<p>Orduko egunkariak: Argia, El Pueblo Vasco, El Diario Vasco... Garai hartan, Elgoibarren ez zen egongo sozialista asko.</p>

18. Herriko musikariak: banda, soinujoleak...

- **Erref:** EGB-010/024
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:38:20. **Bukatu:** 00:40:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

<p>Zenbaitzuk solfeoa ikastera joaten ziren garai hartan, adibidez, Gelatxo soinujolea. Banda ere bazegoen herrian; igandetan jotzen zuen plazan. Kolean danbolina ere ibiltzen zen. Erromerietan Gelatxoren aitak jotzen zuen eta Madariagan baita bertako soinujole batzuk ere. Panderojoleak neskak izaten ziren. Sallobente auzoko Upei Txiki baserriko gizonak ere jotzen zuen soinua.</p>

19. Gerra aurretik denek euskaraz

- **Erref:** EGB-010/025
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:40:45. **Bukatu:** 00:42:40

- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Gerra aurretik dena euskaraz egiten zen Elgoibarren. Ez zegoen kanpotik etorritako jende asko eta zeudenek segituan ikasten zuten euskaraz. Guardia Zibilen semeek, adibidez, berehala ikasten zuten. Gerra ostean debekatuta zegoen euskaraz hitz egitea eta kalean euskaraz eginez gero gaztelaniaz hitz egiteko esaten zieten. Hala ere, euren artean euskaraz egiten zuten.

Transkripzioa

- Aber, oin euskeria buruz hitz ein bihar deu /biheu/. Zela zauan ikusitta euskeria Elgoibarren? Danok eitten zenduten euskeraz, ezta? Garai hartan.
- Gerra aurretik bai.
- Gerra aurretik danok euskeraz.
- Gerra aurretik bai, danak euskeraz.
- Eskolan ere esan dezu, nahiz ta liburuak erderaz egon, danak euskeraz.
- Bai... guk ez gendun ikesi [...]. Han ere euskeraz. Ta gerra aurretik danak euskeraz. Gaiñera, gerra aurretik hamen pasatzen zana bakarren bat zauan hamen kastellanua etorritakua eta haren umiak-eta ensegida ikesten zebe euskeraz. Kalia, e! Ez etxian. Etxian ezin leikixen gurasuak zertu, baiña kalia segiduan. Guardia zibillen umiak eta guardia zibillak ere ensegida euskeraz ikesten zebe. Bai. Hamen urte bat edo bi pasau ezker, ikesitta.
- Hori gerra aurretik. Eta gerraostian?
- Gerraostian ba ya prohibidu eitten zebe.
- Prohibidu ein zebe.
- Bai. Por ejemplo, guk [...] hiru-lau lagun juntatzen bagiñan, ba, tabernan edo zerian, hasten giñan eta “hablen en español” esaten zebe. Holaxe gerra ezker ba ya... zera zauen, euskeraz eitteko zerik ez zauen egon. Oin berriz euskeraz hasi dia oin.
- Baiña hala eta guztiz, gerra eta gero zue euskeraz itten zenuten, ezta?
- Guk bai! Gure gurasuak-eta ni pum ez zekixen...
- Etxian beti euskeraz. Eta lagunak artian ere euskeraz, ezta?
- Bai, bai, bai. Gaur egunian ere bai. Oin euskeraz jakin arren askok uste dot kalia erderaz eitten debela, e. Bai, askok. Zue ere erderaz ingozue /einguozue/, ezta?
- Ba bixetara, segun zeñekin zabizen.
- Hoixe.
- Segun, batzue euskeraz, beste batzue erderaz... badakizu.
- Bazauan pertsonaren bat zue ezagutu zenun gazteren bat ikasten zabala ingeleza edo frantsesa edo beste hizkuntzaren bat?
- Ez.
- Lehen ez, ezta?
- Ezta bat ere ez.

20. Sallobenten pilota partidak jaiero

- **Erref:** EGB-010/027
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:42:55. **Bukatu:** 00:44:35
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota
- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

<p>Kirolik ez du egin izan. Jaietan joaten ziren frontoira pilota partidak ikustera, baina normalean ordainduta ez. Sallobenten jaiero jokatzen ziren partiduak eta haiek ikusten sarri egoten ziren. Kamiñerokoan ere egoten ziren partiduak. Pilota partida ofizialetan eta idi-probetan egoten ziren soilik korredoreak.</p>

21. Jose Odriak jokatutako apustua

- **Erref:** EGB-010/028
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:44:35. **Bukatu:** 00:46:10
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Jose Odriak jokatu zuen apustua: Kamiñerokotik bere baserriraino joan zen begiak itxita. Bidezidorrak eta erreka ere pasa behar izan zituen, baina ondo egin zuen ibilbidea.

22. Kanpoan ibili ziren 3 neska raketista

- **Erref:** EGB-010/029
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:46:10. **Bukatu:** 00:47:25
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Raketistak

Laburpena:

Neskak beranduago hasi ziren pilotan; erraketistak: Kanpoan pilotan ibili ziren 3 neska aipatzen ditu.

23. Herriko jaiak: Trinitadeak, San Bartolomeak, San Lorentzo...

- **Erref:** EGB-010/031
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:48:40. **Bukatu:** 00:51:10
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Zezenak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Herriko jaiak (Trinitadeak eta San Bartolomeak) nolakoak ziren lehenago. Trinitateetan atrakzioak etortzen ziren eta umeak han entretenitzen ziren. Sokamuturra ere egoten zen, baina bera ez zen han ibiltzen. Sallobenteko

jaiak uztalean izaten dira: meza, pilota partiduak, erromeria... egoten ziren. Orduan ez zen herri-kirol erakustaldirik egiten.

24. Ogia etxean egin ezean, "lauko ogia" erosten zuten kalean

- **Erref:** EGB-010/033
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:52:05. **Bukatu:** 00:54:15
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Orduko jatekoa: babak, urdaia, sagarrak, gaztainak, esnea, taloak... Amak batzuetan egiten zuen ogia etxean. Etxean egindakoa ez zegoenean "lauko ogia" kalean erosten zuten. Ze okindegi zeuden. Egun normaletan etxean egindako sagardoa edaten zuten; ardoa jaietan bakarrik edaten zen.

25. Medikak: don Arturo, don Tomas eta don Jose

- **Erref:** EGB-010/034
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:54:15. **Bukatu:** 00:55:05
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Osasun-zentroak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikak eta sasimedikak

Laburpena:

Elgoibarko medikak: Don Arturo, Don Tomas eta Don Jose. Norbait gaixorik zegoenean etxera joaten ziren, oinez. Ospitale bakarra gogoratzen du: Maalakoa.

26. Sallobentera joaten ziren apaizak: don Satur eta don Severiano

- **Erref:** EGB-010/036
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:57:10. **Bukatu:** 00:59:05
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

<p>Sallobenten meza ematen zuten apaizak: don Satur eta don Severiano. Garai hartan apaiz asko zegoen Elgoibarren. Santa Klarako komentuan mojak egoten ziren eta mezara ere joan izan zen inoiz. Goizeko 6retako mezara joaten zen sarri Maalara.</p>

27. Komunioa 11 urterekin

- **Erref:** EGB-010/037
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:59:05. **Bukatu:** 01:00:20
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Komunioa kalean egin zuen 11 urterekin. 8retan izaten zen meza eta gosaria ematen zien komunioa egin ostean. Gero etxean egingo zuten ospakizuna bazkari bereziren batekin.

28. Goizeko 6retan ezkondu eta Bilbora gaua pasatzera

- **Erref:** EGB-010/038
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 01:00:20. **Bukatu:** 01:02:35
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Goizeko 6 eta erdietan ezkondu ziren parrokian. Gero Konderenean gosalduekin joan zirenekin eta Bilbora joan ziren trennez. Bertan lo egin eta hurrengo egunean itzuli ziren. Ezkontzan Marianok Genaro sastreriako traje urdina eraman zuen eta emazteak Eugenia Arriola jostunak egindako soineko beltz bat. Don Ramon apaizak ezkondu zituen.

29. Hiletetako eta bederatziurrenetako ohiturak; erreguteak

- **Erref:** EGB-010/039
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 01:02:35. **Bukatu:** 01:04:35
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Norbait hiltzen zenean, bederatziurrenak egiten ziren; eta, haiek bukatutakoan, kalean taberna batean banketea ordaintzen zitzaien etortzen zirenei. Hiletara joaten zirenei ardoa eta ogia emateko ohitura zegoen. Lehortea zegoenean, Santua kalera ateratzen zen, eta erreguteak egiten zituzten: San Lorentzo lehenengo kalera jaitsi eta berriz gora igotzen zuten. Berak ez zuen ezagutu, baina Ibarreneko presan sartu omen zuten behin santua.

30. Giro politikoa; gerra hasierako bizipenak

- **Erref:** EGB-010/043

- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 01:10:25. **Bukatu:** 01:12:53
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

<p>Herriko politika-giroa. Gerra hasi zenean, kamioikadak joaten ziren frontera. Irailaren 21ean sartu ziren soldaduak Azkaratetik. Kanoikadak botatzen hasi ziren handik. Arratetik Elgoibar aldera botatzen zituzten kanoikadak, eta mando bat hil zuten.</p>

31. Maiorta baserritik Upaitzabekora

- **Erref:** EGB-010/044
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 01:12:53. **Bukatu:** 01:14:43
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Maiorta baserrian jaio eta bertan bizi izan zen ezkondu artean. Gero Upaitzabekoa baserrira, emaztearen baserrira joan zen bizi izatera. Lehenago baserrria don Antonioren emaztearena zen eta bere familiak erosi zuen baserrria. Marianoren emazteak 16 urte zituela galdu zituen gurasoak eta hiru anai-arreba gazteagoekin geratu zen.

32. Ermuaren-Sallobente auzoko baserrien izenak

- **Erref:** EGB-010/045
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 01:14:43. **Bukatu:** 01:15:48
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

<p>Etxeko hazienda: ganaduak, ahuntzak, astoak, oiloak... Maiorta eta Upaitzabekoa baserrien inguruko baserrien izenak.</p>

33. 4 urte forjan eta 36 Urasandiko fundizioan lanean

- **Erref:** EGB-010/047
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 01:16:18. **Bukatu:** 01:17:18
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Altzairugintza
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debarrenen lantegiak

Laburpena:

Baserriko lana gogorra da, baina kalean ere lan gogorretan ibili zen: 36 urte egin zituen Urasandiko fundizioan eta beste 4 urte Estazioko forjan. 1939 inguruan hasi zen lanean kalean, ezkondu aurretik.

34. Fundizioko lan zikina; lan-baldintzak

- **Erref:** EGB-010/049
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 01:17:33. **Bukatu:** 01:19:19
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Fundizioa
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Altzairugintza
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Lehenengo Estazioko forjan ibili zen lanean lau urtez. Forjatik irtenda Iruretakeo tabernara joaten ziren eta han jakin zuen orduan sortu berri zen fundizioan langileak behar zirela. Soldata hobea eskaintzen zuten (egunean 10 pezeta) eta Fundizioan hasi zen lanean. 9 ordu lan egiten ziren egunean; ordutegia. Fundizioko lana lan zikina izaten zen.

35. Fundizioko lan zikina; lan-baldintzak

- **Erref:** EGB-010/050
- **Iraupena:** 0:04:25. **Hasi:** 01:19:19. **Bukatu:** 01:23:44
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Altzairugintza
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debarrenen lantegiak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Lan zikina zen fundiziokoa. Honen inguruko azalpenak. 10 pezeta irabazten zituen. Aizkorak, tenazak, aliketak eta halakoak egiten zituzten tailerrean. Opor edo jai egunetan ez zen kobratzen, lan-orduak bakarrik kobratzen ziren. Lan egin duen lantegietako enkargatu edo nagusien izenak. Emakume askok lan egiten zuen lantegian. Euren lantegian ez zegoen sirenarik, Sigman jotzen zen sirena.

36. Lehengo diruak: zentimoa, txakur txikia...

- **Erref:** EGB-010/052
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 01:24:39. **Bukatu:** 01:25:49
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak

Laburpena:

Orduko diru-klaseak: zentimoa, txakur txikia, txakur handia, erreala... Lauko ogiak (lau librakoak) 11 txakur handi balio zituen.

37. Lehenengo kotxeak herrian

- **Erref:** EGB-010/054
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 01:26:09. **Bukatu:** 01:27:19
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak

Laburpena:

Lehenbiziko kotxeak nortzuk izan zituzten herrian: Arrieta, "Txankia"...

38. Gerraren etorrerako bizipenak

- **Erref:** EGB-010/059
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 01:39:31. **Bukatu:** 01:42:06
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Maiatzean hauteskundeak egin, eta uztailan gerra hasi zen. Nola bizi izan zuten gerraren etorrera. Irailean sartu ziren Elgoibarrera eta berari ere gerrarako deitu zioten. Gerrako bizipenak. Milizianoei jatekoa eman zietela gogoratzen du.

39. Burgos eta Santanderko frontean

- **Erref:** EGB-010/060
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 01:42:06. **Bukatu:** 01:45:26
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

24 urte egin behar zituenean joan zen gerrara. Frontean non ibili zen. Lehenbizi Donostian egon zen instrukzioan eta gero Burgos eta Santanderko frontera eraman zituzten. Hango bizipenak. Beste bi elgoibartar ibili ziren berarekin frontean.

40. Don Zelestino apaiza fusilatu zutenekoa

- **Erref:** EGB-010/061
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 01:45:26. **Bukatu:** 01:46:21
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Fusilamenduak egon ziren herrian. Gloriak (Marianoren emazteak) don Zelestino abadea eta beste bi gizon fusilatzeko eramaten ikusi zituen.

41. Teruelgo fronteko bizipenak

- **Erref:** EGB-010/062
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 01:46:21. **Bukatu:** 01:49:06
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Teruelgo frontean egon zen; fronte gogorra izan zen hangoa. Bertako bizipenak. Espainia guztian zehar ibili zen frontean.

42. Gerra ostean ogi-gosea

- **Erref:** EGB-010/064
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 01:50:16. **Bukatu:** 01:50:56
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Gerra ostean gosetea egon zen, batez ere ogiarena. Errazionamenduko kartila. Azukrea beltz-beltza ematen zuten. Olia, patata... jenero asko errazionamenduan ematen ziren.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-07-21

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com